

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Fučíka a soudců JUDr. Pavla Vlacha a JUDr. Elišky Mrázkové v právní věci

žalobce:

██████ M ██████ F ██████ narozený dne ██████
bytem ██████
zastoupený doc. JUDr. Tomášem Grívnou, Ph. D., advokátem
se sídlem Revoluční 1044/23, Praha 1

proti

žalované:

Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti
se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
se sídlem Rašínovo nábřeží 42, Praha 2

o zadosťučinění nemajetkové újmy, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 8. 12. 2017, č. j. 15 C 209/2017-272,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku II. co do částky 42 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 21. 9. 2017 do zaplacení **mění** tak, že se žaloba **zamítá**, ve výroku III. co do částky 93 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 ročně od 21. 9. 2017 do zaplacení se **potvrzuje**, a ve výroku II. co do částky 43 200 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 21. 9. 2017 do zaplacení, ve výroku III. co do částky 320 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 21. 9. 2017 do zaplacení, a ve výrocích IV. a V. se **zrušuje** a věc se v tomto rozsahu **vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

Odůvodnění:

- 1) Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zastavil řízení ohledně žalobního požadavku na zaplacení částky 36 800 Kč (výrok I.), uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částky 42 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. od 21. 9. 2017 do zaplacení a 43 200 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. od 21. 9. 2017 do zaplacení a dále částku rovnající se zákonnému úroku z prodlení ve výši 8,05% p.a. z částky 36 800 Kč od 21. 9. 2017 do 11. 10. 2017, to vše do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok II.), zamítl žalobu o zaplacení částek 93 500 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. od 21. 9. 2017 do zaplacení a 320 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05% p.a. od 21. 9. 2017 do zaplacení (výrok III.), zamítl žalobu, aby žalovaná poskytla žalobci omluvu obsahující identifikační údaje osoby žalobce se základním právním a skutkovým vymezením jeho věci, zejména s uvedením informace o nezákonnosti vedení trestního stíhání proti němu, a to ve formě úředního dopisu opatřeného podpisem ministra spravedlnosti, popřípadě vedoucího odboru odškodňování, jež bude adresována jednak žalobci, jednak České advokátní komoře (výrok IV.), a konečně rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení částku 36 118,50 Kč k rukám jeho zástupce do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok V.).
- 2) Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobce domáhal na žalované zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež mu měla vzniknout v souvislosti s trestním stíháním jeho osoby jako obviněného (obžalovaného), zahájeným usnesením policejního orgánu ze dne 20. 11. 2012, a posléze vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. [REDAKCE] jehož rozsudkem ze dne 10. 3. 2016 (v právní moci dne 22. 9. 2016 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze jako soudu odvolacího ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. [REDAKCE] byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) tr. řádu. Žalobce žádal odškodnění jednak zaplacením částky 136 000 Kč za újmu vzniklou v důsledku tvrzené nepřiměřené délky trestního stíhání, jednak zaplacením částky 400 000 Kč a omluvou za újmu způsobenou v jeho osobnostní sféře (nezákonným) trestním stíháním (jako takovým).
- 3) Soud prvního stupně vyšel předně ze zjištění odpovídajících žalobou tvrzenému (a mezi účastníky nespornému) průběhu trestního stíhání žalobce, na něž odvolací soud pro stručnost svého rozhodnutí odkazuje. Dále vyšel z toho, že žalobce uplatnil posléze zažalované nároky u žalované, a že žalovaná po podání žaloby plnila jen na nárok na odškodnění za nezákonné trestní stíhání zaplacením částky 36 800 Kč, a ve zbytku nároky žalobce odškodnit odmítla. Žalobce vzal žalobu co do této částky zpět, a soud prvního stupně proto řízení o žalobě v tomto rozsahu zastavil (výrokem I. napadeného rozsudku).
- 4) Ohledně nároku na odškodnění nemajetkové újmy za tvrzenou nepřiměřenou délku trestního stíhání zhodnotil soud prvního stupně na podkladě zjištěného průběhu trestního stíhání a s poukazem na ustanovení §§ 5 písm. b), 13 a 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), v platném znění (dále i jen „OdpŠk“), délku trestního stíhání jako nepřiměřenou, a tedy představující nesprávný úřední postup. V tomto směru zdůraznil, že trestní stíhání žalobce trvalo tři roky a 10 měsíců, že sice probíhalo před třemi stupni orgánů státu (Policí ČR a dvěma stupni soudní soustavy), nejednalo se však o věc skutkově nebo právně složitou, došlo k vrácení věci státnímu zástupci k došetření, a v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen odvolacím soudem a věc byla vrácena soudu prvního stupně k novému projednání rozhodnutí. Pokud by Policie ČR, státní zastupitelství a rovněž i soudy „ve věci konaly správně, potom by celková délka řízení byla kratší.“ K tomu soud prvního stupně rovněž zdůraznil, že k zahájení

Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

trestního stíhání by mělo dojít až tehdy, kdy jsou zde jasně nebo v převážné míře objasněny a zhodnoceny skutečnosti, které vedou k závěru o existenci trestného činu a o tom, kdo tento trestný čin spáchal, což však nebyl případ souzené věci.

- 5) Dále soud prvního stupně dovodil, že v důsledku tohoto nesprávného úředního postupu vznikla žalobci nemajetková újma, kterou je na místě odškodnit v penězích. Výši peněžního odškodnění pak soud prvního stupně, vycházející z hledisek vymezených v § 31a odst. 3 OdpŠk a jejich uvažovaného promítnutí v dané věci, jakož i stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 (dále jen „Stanovisko“), stanovil (výsledně) částkou 42 500 Kč, odpovídající základnímu odškodnění za celé řízení, vycházejícímu ze součinu roční částky odškodnění ve výši 15 000 Kč (resp. 7 500 Kč/rok za první dva roky řízení) a doby trvání řízení (3 roky a 10 měsíců). Soud prvního stupně tuto částku základního odškodnění dále procentně nijak nemodifikoval, což odůvodnil tím, že řízení bylo po všech stránkách standardně složité, že význam řízení pro žalobce byl zhodnocen v rámci úvah o odškodnění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím, že žalobce k celkové délce řízení nijak nepřispěl, a že důvodem pro snížení odškodnění nemůže být ani počet orgánů, které v řízení rozhodovaly. Proto soud prvního stupně žalobě ohledně nároku na odškodnění za nepřiměřenou délku trestního stíhání vyhověl jen co do částky 42 500 Kč s příslušenstvím (aniž by zdůvodnil počátek prodlení žalované – poznámka odvolacího soudu), a ve zbytku požadovaného odškodnění (93 500 Kč s příslušenstvím) žalobu v tomto nároku zamítl.
- 6) Ohledně nároku na odškodnění nemajetkové újmy spočívající v tíživých imateriálních důsledcích trestního stíhání (samého) soud prvního stupně poukázal na ustanovení §§ 1, 5 písm. a), 7 odst. 1, 8 odst. 1 a 31a OdpŠk, a uvedl, že žalobce byl nezákonně trestně stíhán, a že mu v důsledku trestního stíhání vznikla nemajetková újma, kterou je zejm. vzhledem k následkům způsobeným trestním stíháním v osobnostní sféře žalobce namísto rovněž odškodnit v penězích, k čemuž ostatně žalovaná dobrovolně přistoupila, jakkoliv jen zaplacením částky 36 800 Kč. K povaze a charakteru žalobci trestním stíháním vzniklé újmy soud prvního stupně po citaci řady rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu zdůraznil, že žalobce byl trestně stíhán jako advokát, v době zahájení a vedení trestního stíhání byl trestně bezúhonný, a že zahájením a vedením trestního stíhání došlo ke zhoršení jeho zdravotního stavu, byly mu způsobeny vážné komplikace v rodinných vztazích (včetně a zejm. odcizení s manželkou) a rovněž v jeho profesní kariéře advokáta (došlo k poklesu jeho pracovní produktivity, byl nucen opustit pražskou advokátní kancelář, pro niž se stal reputačním rizikem, a advokátní praxi nadále vykonával v ██████████). Uvedené následky vzal soud prvního stupně prokázané již na podkladě žalobních tvrzení s tím, že se jedná o obvyklé důsledky nezákonného trestního stíhání, jejichž vznik je v případě osob nacházejících se v situaci srovnatelné s žalobcem notorií, kterou není třeba dokazovat. K tomu soud prvního stupně uvedl, že případná účastnická výpověď žalobce či provedení výslechu svědků (rodinných příslušníků či spolupracovníků) by jen prohloubilo intenzitu trestním stíháním způsobené nemajetkové újmy a bylo by jen zbytečným stresorem pro všechny zúčastněné. Soud prvního stupně v tomto ohledu vyšel i ze své dosavadní praxe, v níž účastnické výslechy či výslechy svědků v obdobných řízeních „nikdy nevedly k neprokázání tvrzení žalobce, naopak byly to tyto osoby, které vždy plně víceméně zopakovaly žalobní tvrzení, a soud je tak má za prokázaná.“ Soud prvního stupně v této souvislosti konečně zdůraznil, že „sama žalovaná bez jakýchkoliv jiných důkazů dospěla k závěru o intenzitě nemajetkové újmy a také o ní rozhodla“, a že na postavení žalobce – advokáta dopadají závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3184/15, podle nichž je trestní stíhání zásadním zásahem do pracovní sféry advokáta, neboť dochází k možnému narušení důvěryhodnosti ze strany klientů vůči takovému advokátovi. Délku trestního stíhání soud prvního stupně neuvažoval, neboť žalobce se za ni domáhá samostatného odškodnění.

Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

- 7) Těmto rozhodným okolnostem adekvátním peněžním odškodněním nemajetkové újmy vzniklé žalobci trestním stíháním soud prvního stupně shledal částku 80 000 Kč s tím, že v případech žalobcem předloženého srovnávacího materiálu (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2773/2011, 30 Cdo 5180/2009, 30 Cdo 265/2012, 30 Cdo 716/2010 a 30 Cdo 2813/2011) se jednalo o jiné trestné činy než v souzené věci, došlo k jiným zásahům do osobnostních sfér poškozených, a proto tato rozhodnutí Nejvyššího soudu nelze podle soudu prvního stupně na případ žalobce „zcela dobře aplikovat.“ Proto soud prvního stupně žalobě ohledně nároku na odškodnění za nezákonné trestní stíhání vyhověl jen co do částky 80 000 Kč s příslušenstvím (aniž by i zde zdůvodnil počátek prodlení žalované – poznámka odvolacího soudu), ve zbytku požadovaného peněžního odškodnění (320 000 Kč s příslušenstvím) žalobu zamítl, a zamítl rovněž žalobcův požadavek na dání omluvy úředním dopisem žalované s tím, že znění požadované omluvy „nebylo nijak určité, a zejména z důvodu přiznání zadostiučinění v penězích“. Podle názoru soudu prvního stupně jeho rozsudek ve spojení se stanoviskem žalované požadovanou omluvu žalované plně nahradil.
- 8) náhradě nákladů řízení rozhodl soud prvního stupně ve výroku V. s poukazem na ustanovení § 142 odst. 3 o. s. ř. a příslušná ustanovení vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif [včetně § 9 odst. 4 písm. a) AT], podle nichž přiznal plně úspěšnému žalobci na nákladech zastoupení advokátem částku 36 118,50 Kč.
- 9) Žalobce i žalovaná napadli rozsudek včasným a přípustným odvoláním.
- 10) Žalobce napadl rozsudek odvoláním v zamítavých výrociích III. a IV. V odvolání s odkazem na odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. zpochybnil správnost a úplnost úvah soudu prvního stupně, jež ho vedly ke stanovení výše odškodnění jen částkami 42 500 Kč, resp. 80 000 Kč.
- 11) Ohledně nároku na odškodnění za nepřiměřenou délku trestního stíhání žalobce předně nesouhlasil s výší soudem prvního stupně stanovené základní částky za jeden rok řízení, jsa toho názoru, že není důvodu ke krácení základní částky za první dva roky řízení, a že stanovení základní částky ve výši 15 000 Kč/rok nereflektuje skutečnost, že byl trestně stíhán jako advokát, a že jeho trestní stíhání bylo nepřiměřeně prodlužováno orgány činnými v trestním řízení. Uvedenému by podle žalobce odpovídala základní částka odškodnění za jeden rok řízení ve výši 20 000 Kč. Základní částka odškodnění za celé řízení ve výši 80 000 Kč by pak měla být podle názoru žalobce dále modifikována v jeho prospěch až na částku požadovanou žalobou, neboť mu nebylo možné vytýkat jeho procesní chování, spíše naopak (+ 20 %), a věc pro něj měla zcela zásadní význam (+ 50 %).
- 12) Ve vztahu k nároku na odškodnění následků samotného trestního stíhání soud prvního stupně podle žalobce sice správně shledal ty poruchy v žalobcově osobnostní sféře, jež žalobce tvrdil, částku 80 000 Kč však žalobce považuje za neadekvátně nízké odškodnění. Soud prvního stupně opominul, že žalobce byl ohrožen trestem odnětí svobody v sazbě až 8 let, a z nepřiléhavých důvodů nereflektoval žalobcem označené obdobné případy, v nichž bylo soudy přiznáno vyšší odškodnění. Na formulaci požadované omluvy neshledává žalobce nic nekonkrétního, a je přesvědčen o tom, že mu soud prvního stupně měl v souladu s ustálenou judikaturou a doktrínou přiznat souběžně satisfakci rovněž tímto požadovaným způsobem. Žalované uložená povinnost omluvy by přitom pro žalobce byla argumentem znovunabyté důvěryhodnosti, určeným jak klientům, tak kolegům z advokátního stavu, v jejichž očích žalobcova pověst velmi utrpěla.
- 13) Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek v odvoláním dotčených zamítavých výrociích změnil a žalobě i v tomto rozsahu vyhověl.
- Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

- 14) Žalovaná napadla rozsudek odvoláním ve vyhovujícím výroku II. (vyjma jí tam uložené povinnosti k zaplacení úroku z prodlení z částky 36 800 Kč) a výslovně též ve výroku V. o nákladech řízení (vůči němuž však neuvedla žádné odvolací námitky). Ohledně nároku na odškodnění za nepřiměřenou délku trestního stíhání žalovaná nesouhlasila se soudem prvního stupně provedeným právním posouzením délky řízení jako nepřiměřené, a argumentovala zejména procesní složitostí trestní věci. Ve vztahu k nároku na odškodnění za nezákonné trestní stíhání zůstala podle názoru žalované rozhodná žalobní tvrzení neprokázána, přesto však soud prvního stupně rozhodl v žalobcův prospěch. Z provedeného dokazování vyplynulo podle žalované právě jen to, že žalobce v době trestního stíhání působil jako advokát a že jako advokát nadále působí, nic jiného. Žalobce ani netvrdil, že by byla jeho trestní věc medializována či že by on sám byl osobou veřejně známou. Žalobce neprokázal, že by trpěl jím tvrzenými zdravotní problémy, a že by příčinou jejich vzniku bylo trestní stíhání, stejně tak neprokázal, že by odchod z jeho původní advokátní kanceláře byl krokem vynuceným trestním stíháním. Podle názoru žalované tak nebylo dílem ani tvrzeno a dílem prokázáno cokoliv, co by činilo jí dobrovolně poskytnuté zadostiučinění nedostačujícím. Z uvedených důvodů žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek v odvoláním dotčené části vyhovujícího výroku II. změnil a žalobu zamítl.
- 15) Žalobce se ve vyjádření k odvolání žalované ztotožnil s úvahou soudu prvního stupně, že v žalobě popsané zásahy do jednotlivých sfér žalobcovy osobnosti by utrpěl každý člověk v žalobcově postavení, a že se proto jedná o notoriety, o jejichž – žalovanou namítaném – neprokázání nelze uvažovat. Skutečnost, že uvedené následky v obdobných situacích běžně nastávají, se podávají i z žalobcem označených soudních rozhodnutí. Přiměřenost délky řízení je pak podle názoru žalobce vždy namísto posuzovat s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu, a proto nemůže obstát např. argumentace žalované o podání šesti vysvětlení (neboť k jejich podání došlo ještě před zahájením trestního stíhání), stejně jako zcela postrádá právního významu, že trestní spis čítal určitý vyšší počet stran.
- 16) Žalovaná se k odvolání žalobce nevyjádřila.
- 17) Odvolací soud přezkoumal v odvoláními obou účastníků dotčeném rozsahu napadený rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o.s.ř.), a shledal odvolání důvodnými (v případě odvolání žalované proti vyhovujícímu výroku II. zcela, v případě odvolání žalobce proti zamítavým výroky III. a IV. jen zčásti).
- 18) Ohledně nároku na odškodnění nemajetkové újmy za tvrzenou nepřiměřenou délku trestního stíhání odvolací soud předně konstatuje, že soud prvního stupně učinil z obsahu (trestního) spisu správná skutková zjištění (o průběhu řízení), s nimiž se odvolací soud ztotožňuje a v podrobnostech na ně odkazuje. Soud prvního stupně rovněž nepochybil, když na jím zjištěný skutkový stav věci aplikoval příslušná ustanovení zákona č. 82/1998 Sb., jež v odůvodnění napadeného rozsudku citoval. S jím provedeným právním posouzením namítaného řízení jako nepřiměřeně dlouhého, porušujícího právo žalobce na přiměřenou délku soudního řízení, a tedy představujícího nesprávný úřední postup, se však odvolací soud neztotožňuje.
- 19) Odvolací soud zdůrazňuje, že k porušení práva na přiměřenou délku řízení (ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), a tím i nesprávnému úřednímu postupu (ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí OdpŠk), nedochází tehdy, není-li věc projednána v ideální době, ve které by (snad) i projednána být mohla, ale teprve tehdy, není-li projednána v době odpovídající její složitosti a významu předmětu řízení pro poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. b) a e) OdpŠk], přičemž důvody, proč k tomu došlo, Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

spočívají v postupu orgánu veřejné moci [§ 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk], a to buď zcela nebo v míře významně převažující podíl poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. c) OdpŠk] na celkové délce projednávání věci. Zároveň musí být celková délka řízení *vsutku nepříjatelná* (zásah do uvedených základních práv poškozeného musí mít *nezbytnou intenzitu*), tj. působící poškozenému újmu spojenou s nejistotou ohledně výsledku řízení, kterou již *nelze* v právním státě, založeném na úctě k právům a svobodám člověka (čl. 1 odst. 1 Ústavy), *tolerovat* (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1355/2012, či ze dne 2. 4. 2013, sp. zn. 30 Cdo 2098/2012).

- 20) V judikatuře Nejvyššího soudu byl dále přijat a odůvodněn závěr, podle něž jsou kasační zásahy nadřízených orgánů (typicky rušení rozhodnutí soudu nižšího stupně soudem vyššího stupně, případně Ústavním soudem) z pohledu kritéria postupu orgánů veřejné moci během řízení [§ 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk] pro žalovanou přítěžující okolností nikoliv vždy (jak uvažuje soud prvního stupně), ale jen v některých případech. Jde o situace, kdy k rušení rozhodnutí dojde z důvodu nerespektování závazného právního názoru soudu vyššího stupně, výlučně z důvodu nepřezkoumatelnosti zrušovaného rozhodnutí nebo z důvodu jeho jiné procesní vady, případně z důvodu, že soud ve svém později zrušeném rozhodnutí nerespektoval stanovisko nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (či – samosebou – nález Ústavního soudu); uvedený důvod zrušení rozhodnutí přitom musí být ve zrušovacím rozhodnutí výslovně uveden (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1916/2010, ze dne 4. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 3945/2014, či ze dne 20. 1. 2017, sp. zn. 30 Cdo 3211/2015).
- 21) Z obsahu trestního spisu (provedeného k důkazu soudem prvního stupně) plyne, že trestní stíhání bylo zahájeno (z pohledu žalobce) dne 28. 11. 2012 (doručením usnesení o zahájení trestního stíhání), v prosinci téhož roku a lednu roku 2013 byli vyslechnuti obvinění (tři osoby), v květnu roku 2013 byl podán znalecký posudek znalcem z oboru zdravotnictví, příbráným policejním orgánem, k posouzení zdravotního stavu poškozeného. V červnu 2013 byl prostudován spis po skončení vyšetřování, a dne 1. 7. 2013 byla podána obžaloba. Obratem (dne 2. 7. 2013!) následující vrácení věci k došetření státnímu zástupci bylo Obvodním soudem pro Prahu 1 odůvodněno důkazní nedostatečností obžaloby, v kterémžto ohledu měl soud na věc jiný názor než státní zástupce; orgány přípravného řízení byly proto instruovány k doplnění znaleckého posudku a výslechu poškozeného. Uvedené opatření (jež shledal ke stížnosti státního zástupce opodstatněným i stížnostní soud) tak podle názoru odvolacího soudu nelze ve smyslu shora uvedené judikatury vyložit jako přičitatelné k tíži státu ve smyslu hodnocení kritéria postupu orgánů veřejné moci během řízení. Následně státní zástupce a policejní orgán konali v intencích pokynů vyslovených Obvodním soudem pro Prahu 1; státní zástupce obdržel spis dne 30. 10. 2013, dne 5. 11. 2013 byl příbrán znalec, dodatek posudku byl podán dne 22. 1. 2014. Není tedy pravdou (jak je tvrzeno v žalobě), že by po zamítnutí stížnosti státního zástupce proti vrácení věci k došetření (dne 27. 9. 2013) následoval další relevantní úkon až dne 12. 2. 2014, kdy byl vyslechnut poškozený. V březnu a dubnu 2014 byli vyslechnuti tři svědci, v květnu 2014 byla znovu podána obžaloba, v červnu 2014 bylo nařízeno hlavní líčení na srpen 2014. Činnost soudu (jíž podle skutkových zjištění soudu prvního stupně v tomto období nelze nic vytknout, a žalobce tak ani nečinil) pak ústí ve vyhlášení zprošťujícího rozsudku dne 7. 4. 2015. K jeho zrušení odvolacím soudem (usnesením ze dne 1. 9. 2015) sice došlo i s poukazem na nepřehlednost, vady a obtížnou přezkoumatelnost napadeného rozsudku [§ 258 odst. 1 písm. b) tr. ř.], odvolací soud však k zevrubnému věcnému přezkumu přesto přistoupil, a hlavní důvody, jež ho vedly ke kasačnímu zrušení rozsudku, jsou subsumovatelné § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř. (nedostatečnost dosavadního důkazního hodnocení věci, nutnost pokračování v dokazování). I zde tak podle odvolacího soudu nelze zrušení rozsudku bez dalšího ztotožnit s průtahem, jak činí soud prvního stupně, a to tím spíše, že další (druhý a konečný) zprošťující rozsudek následuje po dvou hlavních líčeních (konaných ve dnech 14. 1. a 10. 3. 2016) již dne 10. 3. 2016, tj. v zásadě obratem. Odvolání státního zástupce Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

proti posledně uvedenému rozsudku pak bylo zamítnuto odvolacím soudem dne 22. 9. 2016.

- 22) Odvolací soud tak při respektování shora uvedených judikatorních východisek nespatřuje v konkrétních poměrech namítaného trestního stíhání žádné okolnosti, pro něž by doba jeho trvání (3 roky a deset měsíců) měla být hodnocena jako již nepřiměřeně dlouhá. Činnost orgánů činných v trestním řízení byla prostá průtahů, důvody zmíněných kasačních zásahů ležely rovněž (převážně) v okolnostech státu nepřičitatelných, „vícestupňovost“ soudního rozhodování (zde dvojitý rozhodování odvolacího soudu) je důvodem přispívajícím k akceptovatelnému prodloužení délky projednávané věci (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 675/2013, či ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2138/2009). Žalobce se na délce řízení nepodílel ani pozitivně, ani negativně, a zvýšený význam (trestního) řízení pro poškozeného se při posouzení nároku na odškodnění za délku řízení předpokládá toliko v případech, kdy poškozený současně neuplatňuje nárok na náhradu újmy způsobené trestním stíháním samým (což není případ žalobce, který nárok na náhradu újmy způsobené trestním stíháním samým uplatňuje – k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3604/2014).
- 23) Nárok na odškodnění za tvrzenou nepřiměřenou délku trestního stíhání tudíž není důvodný, neboť k porušení práva žalobce na projednání jeho namítané trestní věci v přiměřené lhůtě podle odvolacího soudu nedošlo. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé ohledně částky 42 500 Kč s příslušenstvím změnil a žalobu zamítl [§ 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], a v zamítavém výroku o věci samé (III.) jej ohledně částky 93 500 Kč s příslušenstvím potvrdil jako věcně správný (§ 219 o. s. ř.).
- 24) V případě nároku na odškodnění za tvrzené následky trestního stíhání (samého) odvolací soud shledal plně opodstatněnou odvolací námitku žalované, podle níž soud prvního stupně vůbec nezjišťoval skutkový stav věci, na jehož podkladě by mohl dospět k závěru o důvodnosti tohoto nároku.
- 25) V rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 122/2012, Nejvyšší soud konstatoval, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a OdpŠk, jež je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jež tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soud tak při stanovení formy či výše zadostiučinění má vyjít především z povahy trestní věci, z délky trestního stíhání, a *zejm. dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby*.
- 26) V rozsudku ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 67/2016, pak Nejvyšší soud uvedl (v poměrech právně analogických souzené věci, tj. ve věci požadavku na odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání) následující: „... v řízení je na žalobci, aby spolu s odpovědnostním titulem (např. rozhodnutím zrušeným pro nezákonnost) *tvrdil a prokazoval* i existenci skutečností, které lze právně kvalifikovat jako porušení konkrétního práva žalobce (např. práva na rodinný život), a vznik nemajetkové újmy (představované např. úzkostí, nepohodlím, nejistotou) vzniklé v příčinné souvislosti s danými skutečnostmi. Teprve dojde-li soud *po provedeném dokazování* k závěru, že odpovědnostním titulem byla porušena konkrétní práva žalobce a že v důsledku toho vznikla žalobci nemajetková újma, může se zabývat otázkami formy a případné výše zadostiučinění podle § 31a odst. 1 a 2 OdpŠk.
- 27) V nyní souzené věci soud prvního stupně provedl dokazování jen trestním spisem, z něž zjistil Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

průběh žalobcova trestního stíhání, opisem z rejstříku trestů, z něž zjistil žalobcovu bezúhonnost, a výpisem z vyhledávače www.cak.cz (z roku 2017), z něž zjistil, že žalobce je advokátem. Žádné dokazování, na jehož podkladě by mohl dojít k závěru o ne/prokázání žalobcových tvrzení o konkrétních poruchách v jeho imateriální sféře (zejm. rodinné a pracovní) soud prvního stupně neprováděl, žalobce v tomto směru ani žádné důkazy neoznačil, a soud prvního stupně jej nepoučil podle § 118a odst. 3 o. s. ř.

- 28) Je jistě pravdou, konstatuje odvolací soud, že „každé trestní stíhání představuje omezení souhrnu osobnostních práv, jejichž součástí jsou vyjmenovány v čl. 10 Listiny.“ (viz náleží Ústavního soudu ze dne 11. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 428/05), že „každé trestní stíhání ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného, avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého. Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění ‚liché‘, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednatel obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem“ (viz náleží Ústavního soudu ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. II. ÚS 590/08), a že „... v případě trestního stíhání, které skončilo zprošťujícím rozsudkem, bude jistě výjimečné, že obviněnému žádná nemajetková újma trestním stíháním nevznikne“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2018, sp. zn. 30 Cdo 611/2016).
- 29) To však nemění nic na tom, že odůvodňuje-li žalobce požadavek na odškodnění přesahující žalovanou dobrovolně poskytnuté finanční plnění konkrétními tvrzeními o konkrétních poruchách v jeho osobnostní sféře, je na něm, aby tyto poruchy nejen tvrdil, ale rovněž prokázal. Rozvrat manželství či nucené ukončení zaměstnání totiž rozhodně nejsou poruchami, které by nutně musely vzniknout jakémukoli osobě v postavení žalobce (tj. jakémukoli trestně stíhanému), a nelze je proto považovat za notoriety, které se nemusejí dokazovat. K tomu odvolací soud konstatuje, že naopak není výjimečné, že trestně stíhané osoby jejich rodina či zaměstnavatel „podrží“, že je druhý manžel trestně stíhanému manželovi oporou, že zaměstnavatel respektuje princip presumpce nevinny, a vyčká s možnými opatřeními až na výsledek trestního stíhání, a že tudíž trestně stíhaným osobám žalobcem tvrzené poruchy nevzniknou. Tvrdí-li žalobce opak (tj. že jemu vznikly), je na něm, aby svá tvrzení rovněž prokázal. Úvahy soudu prvního stupně o škodlivosti či nadbytečnosti provádění důkazů postrádají jakýkoliv právní význam; soud prvního stupně jimi zcela opomíjí, že sporné řízení, ovládané projednací zásadou (jímž je i řízení v této věci), stojí na plnění povinností tvrzení a důkazní a unesení jim odpovídajících břemen. Skutečnost, že v soudem prvního stupně dosud projednávaných obdobných věcech žalobci tyto povinnosti snad vždy splnili a jim odpovídající břemena unesli, je pro souzenou věc rovněž zcela nepodstatná; výsledky dokazování v této věci (soudem prvního stupně dosud neprovedeného) z toho presumovat nelze.
- 30) Pokud jde o soudem prvního stupně a rovněž žalobcem opakovaně citovaný náleží Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3184/15, odvolací soud konstatuje, že se sice týkal (rovněž) věci trestně stíhaného advokáta, žádajícího po zproštění obžaloby kromě dalšího odškodnění nemajetkové újmy, skutkové okolnosti uvedené věci však byly naprosto odlišné od věci žalobce. Poškozená (advokátka) byla dvakrát (!) pravomocně (!) odsouzena (tato odsuzující rozhodnutí byla vždy zrušena k dovolání Nejvyšším soudem) a byl jí opakovaně uložen podmíněný trest odnětí svobody a trest zákazu činnosti výkonu advokacie v trvání dvou let, které v plném rozsahu vykonala. Druhé odsuzující rozhodnutí krajského soudu nerespektovalo závazný právní názor dovolacího soudu, bylo pro poškozenou překvapivé, a přišlo v době, kdy se snažila obnovit svoji advokátní praxi; Ústavní soud jej proto hodnotí jako „nečekaný zvrat“ a „tvrdohlavost“ (srov. bod 52 náleží). Výkon trestu zákazu činnosti vedl k tomu, že poškozená „opakovaně musela rozpustit svoji advokátní kancelář, byla omezena v právu podnikat a současně Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

jí byl znemožněn výkon povolání, pro které byla vzdělána a připravena, u něhož je navíc vyžadován "čistý" trestní rejstřík" (srov. bod 50 nálezu). Ústavní soud zdůraznil i podíl trestního stíhání na rozvodu poškozené, na zhoršení jejího zdravotního stavu. Uvedená situace poškozené byla tudíž dramaticky odlišná od situace žalobce (byť dosud jen tvrzené). Z nálezu se konečně nepodává, že by ohledně následků trestního stíhání nebylo třeba dokazovat.

- 31) Z uvedeného plyne, že v souzené věci je ohledně nároku na odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání třeba ke zjištění skutkového stavu věci provést důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení již proto, že soud prvního stupně neprovedl v tomto směru vůbec žádné dokazování (§ 213 odst. 4 o. s. ř.).
- 32) Odvolací soud proto napadený rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé ohledně částky 43 200 Kč s příslušenstvím, v zamítavém výroku o věci samé III. ohledně částky 320 000 Kč s příslušenstvím, v zamítavém výroku o věci samé IV. (týkajícím se omluvy) a závislém V. výroku o nákladech řízení zrušil [§ 219a odst. 2 o. s. ř.], a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení [§ 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].
- 33) V něm bude soud prvního stupně postupovat v intencích shora vyložených závazných právních názorů odvolacího soudu (§ 226 odst. 1 o. s. ř.). Předně vyzve žalobce podle § 118a odst. 3 o. s. ř. (s patričným poučením o následcích nesplnění výzvy) k označení důkazů k prokázání jeho tvrzení o povaze (rozsahu, intenzitě) újmy. Následný postup soudu prvního stupně bude záležet na tom, zda žalobce označí důkazy k prokázání svých tvrzení. V kladném případě soud prvního stupně přistoupí k dokazování, důkazy, které v dalším řízení provede, zhodnotí postupem podle § 132 o. s. ř., tedy každý zvlášť a všechny v jejich vzájemné souvislosti, s přihlédnutím k vyjádření účastníků k těmto důkazům, k němuž jim dá prostor. Zjištěný skutkový základ věci (a to příp. i na podkladě shodných tvrzení účastníků tam, kde se tato tvrzení vskutku kryjí) podrobí soud prvního stupně přesvědčivé právní kvalifikaci, která vyústí v nové rozhodnutí.
- 34) Ve vztahu k žalobcem požadované omluvě si soud prvního stupně předně vyjasní, zda, a příp. v jakém ohledu shledává tento žalobní požadavek snad neurčitým. V kladném případě vyzve žalobce k odstranění konkrétně vytčených vad žaloby postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. Bude-li soud prvního stupně nárok na omluvu posuzovat věcně, vyjde v tomto ohledu z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, z níž plyne, že žádá-li poškozený zadostiučnění ve formě omluvy vedle současně požadovaného peněžního odškodnění, je omluva „kompenzačním prostředkem první volby“ (tj. předcházejícím poskytnutí odškodnění v penězích), která musí být dána vždy (je-li požadována), a jejíž poskytnutí není bez významu pro následující úvahy o poskytnutí zadostiučnění v penězích, resp. určení jeho výše (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 57/2012, ze dne 19. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3850/2014, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37/2015, ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4342/2014, a ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 30 Cdo 461/2015).
- 35) Bude-li mít konečné rozhodnutí soudu prvního stupně opět povahu rozsudku, postará se soud prvního stupně, aby jeho odůvodnění přesvědčilo o správnosti rozsudečných výroků. V konečném rozhodnutí soud prvního stupně rovněž znovu rozhodne o nákladech řízení včetně řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku, pokud jím byl rozsudek soudu prvního stupně změněn ve výroku II. co do částky 42 500 Kč s příslušenstvím a potvrzen ve výroku III. co do částky 93 500 Kč Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mitková.

s příslušenstvím, je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně rozhodujícího v této věci ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek dle § 237 o. s. ř., tedy jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Proti tomuto rozsudku, pokud jím byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen v dotčených částích výroků II. a III. a ve výrocích IV. a V., a věc mu byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení, není dovolání přípustné.

Praha 16. května 2018

JUDr. Vladimír Fučík v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Anna Mítková.